

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Warszawa, 27 czerwca 2024 r.

DPK.440.1.2023.KK/JT

[wersja jawna]

DECYZJA NR DPK - 1/2024

informacje prawnie chronione oznaczono [xxx]

I. Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1773) - po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania wobec Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

po uprawdopodobnieniu stosowania przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową polegających na:

1. stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia umożliwiającego jednostronną zmianę cennika skupu mleka przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole;
2. kształtowaniu przez Spółdzielnię treści stosunku umownego z dostawcami mleka w sposób uniemożliwiający im weryfikację wyników badań jakościowych mleka, co może skutkować obniżeniem ceny mleka lub odstąpieniem od umowy przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole;
3. stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia zobowiązującego dostawców do zwrotu części ceny za mleko już dostarczone i spełniające wymogi jakościowe w czasie dostawy, wyłącznie z powodu zmiany podmiotu skupującego;

co może stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 5 w zw. z art. 6 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1773) i **po zobowiązaniu się przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole do podjęcia lub zaniechania działań w celu zaprzestania stosowania wskazanych wyżej praktyk, tj. do:**

- A. opracowania i stosowania wzorca umowy kontraktacji zawieranej z dostawcami mleka, uwzględniającego następujące założenia:
 - 1) wyraźne określenie w umowie, że dostawcy, którzy nie wyrażą zgody na zmianę cennika skupu mleka, są uprawnieni do złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu

umowy z zachowaniem okresu wypowiedzenia, a jednocześnie - w okresie od dnia złożenia tego oświadczenia do dnia upływu terminu wypowiedzenia umowy - obowiązują ich dotychczasowe warunki cenowe;

- 2) zapewnienie dostawcom możliwości weryfikacji wyników badań jakościowych dostarczanego mleka w akredytowanym laboratorium innym niż powiązane kapitałowo z Okręgową Spółdzielnią Mleczarską w Kole lub przez nią wskazane;
- 3) niezobowiązanie dostawców mleka do zwrotu na rzecz Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole premii o charakterze lojalnościowym w przypadku zmiany przez nich podmiotu skupującego mleko;

- B. zaproponowania dostawcom, którzy według stanu na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji będą stronami wieloletnich umów kontraktacji mleka - w formie pisemnej - zmiany ww. umów na zgodne z nowym wzorcem umowy kontraktacji, uwzględniającym założenia określone w pkt I. lit. A niniejszej decyzji, w terminie 60 dni od dnia otrzymania przez dostawcę od Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole powiadomienia o następującej treści:

„Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Kole na skutek decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnianumer zawiadamia Państwa o możliwości zmiany wieloletniej umowy kontraktacji mleka zgodnie z załączonym aneksem. W przypadku, jeżeli chcą Państwo zmienić dotychczasową umowę na zgodną z nowym wzorcem, prosimy o przybycie w celu podpisania aneksu do siedziby naszej Spółdzielni w ciągu 60 dni od otrzymania niniejszej informacji, ewentualnie kontakt e-mailowy lub telefoniczny przed upływem ww. terminu. W przypadku jeżeli nie są Państwo zainteresowani zmianą umowy, dotychczasowa umowa pozostaje w mocy bez potrzeby jakichkolwiek działań z Państwa strony.

Niezależnie od tego, czy wyrażą Państwo wolę zmiany wieloletniej umowy kontraktacji mleka, zgodnie z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnianumer, Spółdzielnia nieodwołanie rezygnuje ze stosowania postanowienia umownego zobowiązującego dostawcę mleka, w przypadku zmiany przez niego podmiotu skupującego mleko, do zwrotu na rzecz Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole premii o charakterze lojalnościowym”;

- C. niestosowania wobec dostawców, którzy według stanu na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji będą stronami wieloletnich umów kontraktacji mleka - niezależnie od tego, czy zawarte z nimi wieloletnie umowy kontraktacji mleka zostaną zmienione na zgodne z nowym wzorcem uwzględniającym założenia określone w pkt I. lit. A niniejszej decyzji - postanowienia umownego zobowiązującego dostawcę mleka, w przypadku zmiany przez niego podmiotu skupującego mleko, do zwrotu na rzecz Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole premii o charakterze lojalnościowym,

nakłada na Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole obowiązek wykonania tego zobowiązania:

1. w zakresie zobowiązania określonego w pkt I. lit. A - w terminie 1 miesiąca liczonego od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji,

2. w zakresie zobowiązania określonego w pkt I. lit. B - w terminie 2 miesiące liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji,
3. w zakresie zobowiązania określonego w pkt I. lit. C - począwszy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1773) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole obowiązek przekazania informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji poprzez:

- 1) odnośnie zobowiązania określonego w pkt I. lit. A niniejszej decyzji: przedłożenie wzorca umowy kontraktacji mleka, uwzględniającego zmiany określone w niniejszej decyzji - w terminie 6 tygodni liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji;
- 2) odnośnie zobowiązań określonych w pkt I. lit. B i lit. C niniejszej decyzji: przedłożenie 10 przykładowych pism skierowanych do dostawców (wraz z załącznikami oraz potwierdzeniami odbioru), potwierdzających zaproponowanie przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole dotychczasowym dostawcom zmiany wieloletniej umowy kontraktacji mleka na zgodną z nowym wzorcem oraz poinformowanie ich o zobowiązaniu się przez Spółdzielnię do niestosowania postanowienia umownego zobowiązującego dostawcę, który zmienił podmiot skupujący, do zwrotu premii o charakterze lojalnościowym - w terminie 3 miesięcy liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji;
- 3) odnośnie zobowiązania określonego w pkt I. lit. B niniejszej decyzji: przedłożenia zestawienia dostawców (ze wskazaniem nazwy, formy prawnej oraz nr PESEL lub NIP), którzy na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji, związani byli wieloletnimi umowami kontraktacji mleka, zawartymi z Okręgową Spółdzielnią Mleczarską w Kole, obejmującego informacje na temat dostawców, którym Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Kole zaproponowała zmianę wieloletniej umowy kontraktacji mleka na zgodną z nowym wzorcem oraz dostawców, z którymi wieloletnia umowa kontraktacji mleka została wskutek wykonania niniejszej decyzji zmieniona, a także przedłożenia 10 przykładowych umów z dostawcami zmienionych na zgodne z nowym wzorem umowy kontraktacji mleka (wieloletnich umów kontraktacji mleka wraz ze wszystkimi aneksami) - w terminie 5 miesięcy liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Postanowieniem nr DPK-6/2022 (znak sprawy: DPK.4080.5.2022.KK) wydanym w dniu 12 października 2022 r., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK lub Prezes Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Kole (dalej: OSM w Kole, Przedsiębiorca, Spółdzielnia) stosuje wobec dostawców produktów rolnych lub spożywczych praktyki nieuczciwie wykorzystujące przewagę kontraktową. W toku przedmiotowego

postępowania ustalono, że Spółdzielnia może naruszać przepisy ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi¹.

Wobec ustaleń postępowania wyjaśniającego, postanowieniem nr DPK-3/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. Prezes UOKiK, działając na podstawie art. 13 ust. 1 u.p.n.w.p.k., wszczął z urzędu wobec OSM w Kole postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, polegających na:

1. stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia umożliwiającego jednostronną zmianę cennika skupu mleka przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole,
2. kształtowaniu przez Spółdzielnię treści stosunku umownego z dostawcami mleka w sposób uniemożliwiający im weryfikację wyników badań jakościowych mleka, co może skutkować obniżeniem ceny mleka lub odstąpieniem od umowy przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Kole,
3. stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia zobowiązującego dostawców do zwrotu części ceny za mleko już dostarczone i spełniające wymogi jakościowe w czasie dostawy, wyłącznie z powodu zmiany podmiotu skupującego,

co może stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 5 w zw. z art. 6 u.p.n.w.p.k.

Jednocześnie ww. postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2023 r. Prezes UOKiK zaliczył w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu (znak sprawy: DPK.440.1.2023.KK/JT) materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania wyjaśniającego prowadzonego pod znakiem DPK.4080.5.2022.KK., a to:

- a) wezwanie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 października 2022 r.,
- b) pismo Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole z dnia 7 listopada 2022 r. wraz z załącznikami,
- c) wezwanie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2022 r.,
- d) pismo Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole z dnia 10 stycznia 2023 r. wraz z załącznikami,
- e) wezwanie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 lutego 2023 r.,
- f) pismo Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole z dnia 6 marca 2023 r.

Pismem z dnia 27 kwietnia 2023 r. Prezes Urzędu poinformował Spółdzielnię o przysługującym jej prawie do ustosunkowania się do stawianych zarzutów.

Spółdzielnia w piśmie z dnia 18 maja 2023 r. przedstawiła swoje stanowisko w sprawie oraz zadeklarowała podjęcie działań w celu opracowania nowego projektu umowy kontraktacji

¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 1773 (dalej: u.p.n.w.p.k. lub ustawa o przewadze kontraktowej).

lub aneksu do umowy kontraktacji, które w odmienny sposób uregulują kwestie objęte zarzutami Prezesa UOKiK.

Prezes Urzędu pismem z dnia 1 czerwca 2023 r. wezwał OSM w Kole do udzielenia dalszych wyjaśnień w toku postępowania.

Pismem z dnia 20 czerwca 2023 r. Spółdzielnia udzieliła odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK, przesyłając m.in. projekt aneksu zmieniającego obowiązujące umowy kontraktacji mleka. Spółdzielnia wskazała, że jej intencją jest złożenie w ten sposób propozycji zobowiązania, o którym mowa w art. 32 ust.1 u.p.n.w.p.k.

Pismem z dnia 20 lipca 2023 r. Prezes UOKiK odniósł się do propozycji przedstawionych w piśmie OSM w Kole w dnia 20 czerwca 2023 r., w szczególności wskazując jakie wymogi powinna spełniać propozycja zobowiązania składanego na podstawie art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k.

Spółdzielnia pismem z dnia 10 sierpnia 2023 r. przedstawiła zmodyfikowaną propozycję zobowiązania.

W piśmie z dnia 20 września 2023 r., Prezes Urzędu przedstawił swoje zastrzeżenia do propozycji zobowiązania Spółdzielni. Niezależnie od powyższego, Spółdzielnia została wezwana do udzielenia dalszych wyjaśnień w toku postępowania.

W dniu 31 października 2023 r. Spółdzielnia udzieliła odpowiedzi na ww. wezwanie.

Następnie z inicjatywy Spółdzielni, w dniach 13 listopada 2023 r., 19 grudnia 2023 r. oraz 15 lutego 2024 r. odbyły się spotkania z przedstawicielami UOKiK. W czasie spotkań omawiane były kwestie związane z konstrukcją propozycji zobowiązania przedstawionej przez Spółdzielnię.

Prezes Urzędu kolejnym pismem z dnia 18 stycznia 2024 r. wezwał Spółdzielnię do udzielenia dalszych wyjaśnień w celu doprecyzowania kwestii wynikających z wcześniejszych pism OSM w Kole, m.in. w zakresie zasad przeprowadzania badań jakościowych mleka oraz sposobu ustalania ceny za dostarczone mleko. Pismem z dnia 29 stycznia 2024 r. Spółdzielnia udzieliła żądanych przez Prezesa UOKiK wyjaśnień.

Pismem z dnia 8 marca 2024 r. Spółdzielnia przedstawiła zmodyfikowane zobowiązanie, które stało się podstawą rozstrzygnięcia niniejszej sprawy w trybie art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k.

Prezes UOKiK w dniu 3 czerwca 2024 r. zawiadomił stronę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy i ustosunkowania się do zebranego materiału dowodowego.

Spółdzielnia nie skorzystała z powyższych uprawnień.

Stanowisko Spółdzielni

Spółdzielnia w piśmie z dnia 18 maja 2023 r. nie zgodziła się z postawionymi jej zarzutami oraz oceną prawną dokonaną przez Prezesa UOKiK w postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

W odniesieniu do zarzutu stosowania w umowach z dostawcami mleka postanowienia umożliwiającego jednostronną zmianę cennika skupu mleka przez Spółdzielnię, OSM w Kole

oświadczyła, iż w jej ocenie nie sposób twierdzić, że zmiany ceny mleka dokonywane są przez nią jednostronnie, gdyż następuje to po uzgodnieniu z Radą Nadzorczą, mającą reprezentować interesy członków Spółdzielni oraz innych dostawców. Spółdzielnia wskazała nadto, że zgodnie z postanowieniami umowy kontraktacji, dostawcy upoważniają Radę Nadzorczą do wyrażania w ich imieniu zgody na zmianę ceny mleka. Według Spółdzielni, dostawcy którzy nie akceptują zmian ceny mleka mogą skorzystać z możliwości wypowiedzenia umowy kontraktacji.

Odnosząc się do kwestii kształtowania przez Spółdzielnię treści stosunku umownego z dostawcami mleka w sposób uniemożliwiający im weryfikację wyników badań jakościowych mleka, OSM w Kole stwierdziła, że pomimo braku pisemnego potwierdzenia uprawnienia dostawców do żądania przeprowadzenia weryfikacji wyników badań jakościowych mleka wpływających na jego cenę, w praktyce dostawcy mają taką możliwość. Zgodnie ze stanowiskiem Spółdzielni, wiedza na ten temat ma charakter powszechny wśród dostawców, a ponowne badanie próbki mleka przeprowadzane jest przez Laboratorium Oceny Mleka w Kole sp. z o.o. (podmiot powiązany kapitałowo z OSM w Kole), przy czym o rzetelności badań weryfikacyjnych ma świadczyć fakt, że w 2022 r. na [x] wniosków w tym zakresie w [x] przypadkach weryfikacja wyników badań zakończyła się korzystnie dla dostawcy.

Odpowiadając na dalsze zarzuty Prezesa Urzędu, Spółdzielnia oświadczyła, że przyczyną stosowania w umowach z dostawcami mleka postanowienia zobowiązującego dostawców do zwrotu części ceny za mleko już dostarczone i spełniające wymogi jakościowe w czasie dostawy, wyłącznie z powodu zmiany podmiotu skupującego, jest potrzeba zapewnienia ciągłości i stabilności dostaw mleka, a tym samym możliwości wykonywania przez Spółdzielnię umów handlowych w zakresie produkcji i dostawy produktów mleczarskich. Zgodnie z wyjaśnieniami Spółdzielni, obowiązek zwrotu premii lojalnościowej nie obowiązywałby, gdyby dostawca zwrócił się do niej o niewypłacanie tego rodzaju premii, a także w sytuacji gdyby zaprzestał produkcji mleka w swoim gospodarstwie. OSM w Kole wskazała nadto, że wszystkie wezwania do zapłaty należności tytułem zwrotu premii lojalnościowej sformułowane przez Spółdzielnię w badanym przez Prezesa UOKiK okresie, zostały skierowane do dostawców przed dniem 1 maja 2022 r., a więc przed datą umożliwiającą zastosowanie do umów kontraktacji przepisów ustawy o przewadze kontraktowej. Natomiast po dniu 1 maja 2022 r. Spółdzielnia nie podejmowała żadnych kroków prawnych mających na celu wyegzekwowanie od dostawców zwrotu premii lojalnościowych, zwłaszcza nie występowała przeciwko nim na drogę postępowania sądowego.

Niezależnie od odniesienia się do poszczególnych zarzutów Prezesa UOKiK, OSM w Kole oświadczyła, że zamierza podjąć działania mające na celu przedstawienie Zebraniu Przedstawicieli Spółdzielni nowego projektu umowy kontraktacji lub aneksu do umowy kontraktacji, w której w odmienny sposób zostaną uregulowane zagadnienia objęte zarzutami Prezesa UOKiK, a następnie ich wprowadzenie. Jak wskazano powyżej, ostateczne zobowiązanie Spółdzielni zostało przedstawione Prezesowi UOKiK w piśmie z dnia 8 marca 2024 r.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Kole - strona postępowania

OSM w Kole jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000041425. Przedmiotem przeważającej działalności Spółki, zgodnie z wpisem w Krajowym Rejestrze Sądowym, jest skup, zakup i przetwórstwo mleka oraz usługowy przerób mleka.

Dowód: wydruk z KRS dot. OSM w Kole z dnia 23 maja 2024 r. (k. 302-307);

Zgodnie z informacjami opublikowanymi na stronie internetowej Spółdzielni, OSM w Kole jest „obecnie jednym z największych zakładów mleczarskich w kraju oraz czołowych eksporterów, potentatem w produkcji mleka w proszku oraz masła”. Spółdzielnia prowadzi działalność w ramach centrali w Kole oraz w oddziałach: Grodkowie, Ostrowie Wielkopolskim i Koninie.

Dowód: wydruk pobrany ze strony internetowej <https://osmkolo.pl/o-firmie/> w dniu 26 marca 2024 r. (k. 281-284);

OSM w Kole współpracuje z dostawcami mleka surowego na podstawie umów kontraktacji lub umów kupna-sprzedaży.

Dowód: pismo OSM w Kole z dnia 7 listopada 2022 r. (k. 12-20);

Wobec powyższego, Spółdzielnia jest nabywcą w rozumieniu art. 3 pkt 3 u.p.n.w.p.k., tj. przedsiębiorcą, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa od dostawcy produkty rolne lub spożywcze.

Spółdzielnia osiągnęła w 2022 r. obrót w wysokości 1 159 283 786,45 zł.

Dowód: pismo OSM w Kole z dnia 20 czerwca 2023 r. (k. 196-199); wydruk sprawozdania finansowego OSM w Kole za rok 2022, pobrany z systemu EKRS prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości w dniu 26 marca 2024 r. (k. 261-280);

Dostawcy

Zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami, Spółdzielnia współpracuje z [xxx] dostawcami mleka surowego². Zdecydowaną większość z nich stanowią osoby fizyczne prowadzące gospodarstwa rolne, będące jednocześnie członkami Spółdzielni. Pojedynczy dostawcy współpracujący ze Spółdzielnią działają w formie spółek prawa handlowego, spółdzielni produkcyjnych lub uczelni. Podmioty te zajmują się wytwarzaniem mleka lub pośredniczą w jego sprzedaży.

Powyższe wskazuje, że dostawcy OSM w Kole spełniają przesłanki definicji dostawcy określone w art. 3 pkt 1 u.p.n.w.p.k., a to są przedsiębiorcami, którzy wytwarzają lub przetwarzają produkty rolne lub spożywcze lub odpłatnie zbywają je nabywcy.

Dowód: pismo OSM w Kole z dnia 7 listopada 2022 r., (k. 12-20); zestawienie dostawców mleka do OSM w Kole (k. 101-132); pismo OSM w Kole z dnia 29 stycznia 2024 r. (k. 234-238);

² Według stanu na dzień 29 stycznia 2024 r.

Jak wynika z danych przytoczonych w broszurze opracowanej przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, polski rynek mleka charakteryzuje koncentracja produkcji mleka w gospodarstwach indywidualnych (około 95% krajowego poglobia krów mlecznych). Jednocześnie około 30% ogółu gospodarstw prowadzących produkcję mleka utrzymuje stada liczące poniżej 20 krów (według stanu w 2020 roku). Powyższe świadczy, że wśród producentów mleka dominują podmioty prowadzące działalność na stosunkowo niewielką skalę, co przekłada się na wysokość uzyskiwanych przez nie przychodów.

Dowód: broszura „Rynek mleka w Polsce” (Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, 2021 r.), pobrana ze strony internetowej <https://www.gov.pl/web/kowr/broszury> w dniu 8 kwietnia 2024 r. (k. 286-299);

Podstawy współpracy Spółdzielni z dostawcami mleka

OSM w Kole współpracuje z dostawcami mleka surowego na podstawie umów kontraktacji lub umów kupna-sprzedaży. Umowa kontraktacji stanowi podstawę współpracy ze zdecydowaną większością dostawców mleka i może zostać zawarta bez względu na to, czy dostawca jest członkiem Spółdzielni. Natomiast umowa kupna-sprzedaży zawierana jest przez OSM w Kole z innymi podmiotami skupującymi mleko, grupami producenckimi i wielkotowarowymi gospodarstwami rolnymi. Według stanu na dzień 29 stycznia 2024 r., OSM w Kole współpracowała z [xxx] dostawcami na podstawie wieloletniej umowy kontraktacji mleka, natomiast z [xxx] dostawcami na podstawie umowy kupna-sprzedaży.

Dowód: pismo OSM w Kole z dnia 7 listopada 2022 r. (k. 12-20); zestawienie dostawców mleka do OSM w Kole (k. 101-132); pismo OSM w Kole z dnia 29 stycznia 2024 r. (k. 234-238);

Zgodnie z wyjaśnieniami Spółdzielni, podstawę współpracy z dostawcami mleka będącymi osobami fizycznymi stanowią co do zasady wieloletnie umowy kontraktacji mleka. Za ich pomocą Spółdzielnia zabezpiecza sobie na przyszłość dostęp do określonej ilości surowca. To właśnie postanowienia wieloletnich umów kontraktacji mleka stanowią przedmiot zarzutów Prezesa UOKiK stawianych OSM w Kole w niniejszym postępowaniu.

Przy zawieraniu wieloletnich umów kontraktacji mleka Spółdzielnia posługuje się wzorcem umowy obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2015 r. Należy mieć jednak na uwadze, że w dniu 29 kwietnia 2022 r. z większością dostawców zawarte zostały aneksy do umowy kontraktacji, zmieniające niektóre jej postanowienia, w tym dotyczące zasad zmiany obowiązującego cennika mleka. Według stanu na dzień 7 listopada 2022 r., aneksy do wieloletnich umów kontraktacji mleka nie zostały zawarte z [xxx] spośród [xxx] dostawców współpracujących wówczas ze Spółdzielnią. Jak jednak wskazała Spółdzielnia, wobec dostawców, którzy odmówili podpisania aneksu z kwietnia 2022 r., stosowane są te same zasady współpracy co wobec dostawców, którzy przedmiotowy aneks podpisali.

Mając na uwadze powyższe, zasadniczy przedmiot dalszej analizy stanowią będą postanowienia zawarte w wieloletnich umowach kontraktacji mleka, w brzmieniu uwzględniającym zmiany wprowadzone aneksem z dnia 29 kwietnia 2022 r. Przy czym, jeżeli wzorzec aneksu do wieloletniej umowy kontraktacji mleka z dnia 29 kwietnia 2022 r.

mleka do innego podmiotu niż OSM w Kole, informowała o nich dostawcę i umożliwiła mu odniesienie się do nich.

Dowód: przykładowe umowy kontraktacji wraz z aneksami (k. 51-100); pismo OSM w Kole z dnia 7 listopada 2022 r. (k. 12-20); pismo OSM w Kole z dnia 6 marca 2023 r. (k. 146-151); pismo OSM w Kole z dnia 18 maja 2023 r. (k. 165-171);

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Stan prawny

Postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi wobec Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole zostało wszczęte w dniu 27 kwietnia 2023 r. na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, obowiązującej od dnia 23 grudnia 2021 r.

Powołana ustawa zastąpiła wcześniej obowiązującą ustawę z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi⁴. Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy o przewadze kontraktowej z 2016 r., jej przepisów nie stosowało się w przypadku, gdy dostawca zbywał produkty rolne lub spożywcze nabywcy mającemu formę spółdzielni, której ten dostawca był członkiem. Przepisy aktualnie obowiązującej ustawy o przewadze kontraktowej takiego wyłączenia nie zawierają. Wobec tego przepisy u.p.n.w.p.k. mają zastosowanie również w przypadku, gdy dostawca zbywa produkty rolne lub spożywcze nabywcy mającemu formę spółdzielni, której dostawca jest członkiem.

Zgodnie z art. 60 ust. 1 u.p.n.w.p.k., do umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie (tj. 23 grudnia 2021 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym że do postępowań w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową dotyczących tych umów wszczętych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy. Jeżeli natomiast umowy, o których mowa w art. 60 ust. 1 u.p.n.w.p.k., będą nadal wykonywane po dniu 30 kwietnia 2022 r., od dnia 1 maja 2022 r. stosuje się do tych umów przepisy u.p.n.w.p.k. (art. 60 ust. 2 u.p.n.w.p.k.). Zakresem niniejszego postępowania objęte są praktyki stosowane przez OSM w Kole wobec dostawców, z większością których wieloletnie umowy kontraktacji mleka zostały zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy o przewadze kontraktowej, przy czym umowy te są nadal wykonywane po dniu 30 kwietnia 2022 r. W konsekwencji materialnoprawną podstawę oceny praktyk stosowanych przez OSM w Kole wobec dostawców dostarczających do Spółdzielni mleko na podstawie wieloletnich umów kontraktacji zawartych zarówno przed 23 grudnia 2021 r., jak i umów zawartych po wejściu w życie ustawy o przewadze kontraktowej, stanowią przepisy u.p.n.w.p.k.

Zgodnie z art. 2 u.p.n.w.p.k., ustawę o przewadze kontraktowej stosuje się do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych, zawieranych między nabywcami tych produktów a ich dostawcami.

⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 1213 ze zm. (dalej: ustawa o przewadze kontraktowej z 2016 roku).

Pod pojęciem dostawcy należy rozumieć przedsiębiorcę, który wytwarza lub przetwarza produkty rolne lub spożywcze lub odpłatnie zbywa je nabywcy (art. 3 pkt 1 u.p.n.w.p.k.), natomiast pod pojęciem nabywcy należy rozumieć przedsiębiorcę lub podmiot, o którym mowa w art. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych⁵, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa od dostawcy produkty rolne lub spożywcze (art. 3 pkt 3 u.p.n.w.p.k.).

Produktami rolnymi lub spożywczymi, zgodnie z art. 3 pkt 4 u.p.n.w.p.k., są produkty wymienione w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a także produkty niewymienione w tym załączniku, ale przetworzone z przeznaczeniem do spożycia z wykorzystaniem produktów wymienionych w tym załączniku. Produkty mleczarskie należą do tej kategorii, bowiem zostały wymienione w rozdziale 4 załącznika I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Przepis art. 5 u.p.n.w.p.k. zakazuje praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Wykorzystywanie przewagi kontraktowej jest nieuczciwe, jeżeli jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo narusza taki interes (art. 6 u.p.n.w.p.k.).

Za praktyki nieuczciwie wykorzystujące przewagę kontraktową uznaje się w szczególności praktyki wskazane w art. 8 ust. 1 u.p.n.w.p.k. Należy mieć przy tym na względzie, że zawarty w tym przepisie katalog zakazanych praktyk wykorzystujących przewagę kontraktową ma charakter otwarty, zatem możliwe jest uznanie za nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej także innych praktyk, o ile spełnione zostaną przesłanki określone w art. 6 u.p.n.w.p.k.

Interes publiczny

Każda interwencja Prezesa UOKiK oparta na przepisach ustawy o przewadze kontraktowej, podejmowana jest w interesie publicznym.

Zgodnie z art. 1 u.p.n.w.p.k., Prezes UOKiK podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową w celu ochrony interesu publicznego.

Realizacja tego celu stanowi zatem warunek podejmowania przez Prezesa UOKiK działań na podstawie przepisów ustawy o przewadze kontraktowej. Zawarta w ustawie klauzula interesu publicznego stanowi przesłankę generalną interwencji Prezesa UOKiK i przez jej pryzmat należy postrzegać pozostałe przesłanki działań podejmowanych w celu przeciwdziałania nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi⁶.

Interes publiczny dotyczy ogółu, nieokreślonej z góry liczby osób. Jego naruszenie zachodzi głównie wtedy, gdy działaniem danego przedsiębiorcy zagrożony jest interes ogólnospołeczny lub szerszy krąg uczestników rynku. Przy ocenie interesu publicznoprawnego należy mieć na względzie skutki, jakie dana praktyka wywołuje lub może

⁵ Dz.U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.

⁶ W. Herbet-Homenda: *Przeciwdziałanie nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Analiza głównych założeń ustawy z 17.11.2021 r. „Monitor Prawniczy” 2022, nr 4, s. 187.*

wywołać na rynku. Interes publiczny ocenia się w każdej sprawie indywidualnie. Działanie w interesie publicznym oznacza więc działanie w interesie ogółu, nie zaś w interesie poszczególnych podmiotów np. poszczególnych przedsiębiorców⁷. Interes publiczny, o którym mowa w ustawie o przewadze kontraktowej powinien być interpretowany w odniesieniu do *ratio legis* tej ustawy, którym jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju (które może być zagrożone przez występowanie nieprawidłowych relacji handlowych w łańcuchu dostaw żywności), jak również konkurencyjności przedsiębiorstw sektora produkcji rolnej i spożywczej.

W zakres interesu publicznego, którego ochronie służą działania Prezesa UOKiK, wchodzi m.in. zapobieganie skutkom stosowania nieuczciwych praktyk osłabiających kondycję finansową producentów produktów rolnych lub spożywczych, a więc działaniom, które wpływają na obniżenie jakości produkowanych towarów, zmniejszają potencjał inwestycyjny producentów żywności oraz ograniczają ich działania innowacyjne, co w konsekwencji ma negatywny wpływ na konsumenta⁸.

Objęcie regulacją prawną zakazu nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi oraz powierzenie Prezesowi UOKiK egzekucji jego przestrzegania w trybie administracyjnym jest konsekwencją stwierdzenia nieskuteczności środków cywilnoprawnych dla zapewnienia ochrony kontrahentów, wobec których stosowane są tego rodzaju praktyki⁹.

Istotne znaczenie dla określenia celu ustawy powinna mieć nadto świadomość występowania po stronie dostawców tzw. czynnika strachu, ograniczającego praktyczną użyteczność środków cywilnoprawnych w celu ochrony przez niekorzystnymi działaniami silniejszego ekonomicznie kontrahenta. Jak wskazano w motywie 8 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych¹⁰, ograniczona praktyczna wartość cywilnoprawnych form dochodzenia roszczeń przez dostawców dotkniętych praktyką, wynika przede wszystkim ze strachu przed handlowymi działaniami odwetowymi wobec takiego dostawcy oraz ryzykiem finansowym, wiążącym się ze sprzeciwem wobec takich praktyk. Powyższe świadczy, że oczywistym celem zarówno polskiej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej, jak i przyjętych na gruncie prawa Unii Europejskiej rozwiązań prawnych mających przeciwdziałać tego rodzaju praktykom, jest ułatwienie sankcjonowania ich stosowania niezależnemu od stron organowi państwa, działającemu w interesie publicznym.

Powyższe prowadzi do wniosku, że w interesie publicznym jest podejmowanie przez Prezesa UOKiK działań zwalczających praktyki, które mogą negatywnie oddziaływać na dostawców produktów rolno-spożywczych. Do takich praktyk zaliczyć można stosowanie wobec

⁷ Wyrok SOKiK w Warszawie z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt XVII AmA 163/11, Legalis nr 1315682.

⁸ M. Namysłowska [w:] *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Komentarz*. Red. M. Namysłowska, A. Piszcz. Warszawa 2017, Legalis.

⁹ M. Krasnodębska-Tomkiel: *Kilka uwag na temat ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi* [w:] *Wyzwania dla ochrony konkurencji i regulacji rynku. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Skoczemu*. Red. M. Bernatt, A. Jurkowska-Gomułka, M. Namysłowska, A. Piszcz. Warszawa 2017, s.683-685.

¹⁰ Dz.Urz.UE.L 2019 Nr 111, str. 59.

producenta niekorzystnych postanowień umowy kontraktacyjnej na dostawy mleka. Sektor rolny ma istotne znaczenie z punktu widzenia interesu publicznego, ponieważ jego prawidłowe funkcjonowanie ma na celu zapewnienie możliwości pokrycia zapotrzebowania na żywność. Produkcja mleka należy do najważniejszych gałęzi gospodarki rolnej w Polsce. Mleko i przetwory mleczne są podstawowymi produktami żywnościowymi, istotnymi dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Praktyki OSM w Kole objęte zakresem niniejszego postępowania wyrażają się w kształtowaniu warunków współpracy stron w sposób niekorzystny dla dostawców, przyznający Spółdzielni m.in. uprawnienia do jednostronnego lub arbitralnego wpływania na otrzymywaną przez dostawców cenę za mleko, mogący wpływać na prowadzone przez nich działalności, w tym ich opłacalność ekonomiczną. Powyższe świadczy o nieprawidłowym kształtowaniu przez Spółdzielnię relacji handlowych, które powinny być eliminowane z rynku nie tylko w interesie poszczególnych dostawców, ale również z perspektywy ochrony interesów innych uczestników rynku, w tym konsumentów.

Dodatkowo interes publiczny wyraża się w skali stosowanych przez OSM w Kole praktyk. Mogą mieć one bowiem zastosowanie wobec ponad [xxx] dostawców współpracujących obecnie ze Spółdzielnią w oparciu o wieloletnie umowy kontraktacji, zawarte na podstawie wzorców umownych zawierających postanowienia kwestionowane przez Prezesa UOKiK. Natomiast biorąc pod uwagę cel prewencyjny, interwencja podejmowana na podstawie przepisów ustawy o przewadze kontraktowej może oddziaływać na większą liczbę podmiotów prowadzących działalność w oparciu o ten sam (lub podobny) model co Spółdzielnia, a przez to wpływać na istotną część polskiego rynku skupu mleka.

Niniejsze postępowanie oraz zapadłe w jego wyniku rozstrzygnięcie ma zatem znaczenie zarówno dla dostawców już dotkniętych praktykami OSM w Kole, jak i tych, którzy mogliby być nimi dotknięci w przyszłości. Decyzja Prezesa UOKiK pełni również funkcję prewencyjną, wskazując podmiotom funkcjonującym na rynku jakie zachowania są sprzeczne z ustawą o przewadze kontraktowej i nie powinny mieć miejsca. Pozostali uczestnicy rynku (niebędący stroną niniejszego postępowania) narażają się na sankcje finansowe, jeżeli nie zaprzestaną stosowania praktyk podobnych do objętych niniejszym postępowaniem.

W związku z powyższym, w niniejszej sprawie przeprowadzenie postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową było konieczne z uwagi na potrzebę ochrony interesu publicznego.

Przewaga kontraktowa Spółdzielni nad dostawcami

Pojęcie przewagi kontraktowej definiuje art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k., który stanowi, że pod pojęciem tym należy rozumieć występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k. domniemywa się, że znacząca dysproporcja w potencjale ekonomicznym, w przypadku praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową stosowanych przez nabywcę względem dostawcy, występuje między:

- 1) dostawcą, którego roczny obrót nie przekracza równowartości w złotych 2 000 000 euro, a nabywcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 2 000 000 euro;

2) dostawcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 2 000 000 euro i nie przekracza równowartości w złotych 10 000 000 euro, a nabywcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 10 000 000 euro;

3) dostawcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 10 000 000 euro i nie przekracza równowartości w złotych 50 000 000 euro, a nabywcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 50 000 000 euro;

4) dostawcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 50 000 000 euro i nie przekracza równowartości w złotych 150 000 000 euro, a nabywcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 150 000 000 euro;

5) dostawcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 150 000 000 euro i nie przekracza równowartości w złotych 350 000 000 euro, a nabywcą, którego roczny obrót przekracza równowartość w złotych 350 000 000 euro;

6) dostawcą, którego roczny obrót nie przekracza równowartości w złotych 350 000 000 euro, a nabywcą, który jest podmiotem, o którym mowa w art. 4 Prawa zamówień publicznych.

Przez roczny obrót rozumie się roczny obrót uzyskany w roku obrotowym poprzedzającym rok obrotowy stosowania praktyki mogącej stanowić przedmiot postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową (art. 7 ust. 4 u.p.n.w.p.k.). Przy czym, zgodnie z treścią art. 7 ust. 6 u.p.n.w.p.k. w przypadku, gdy dostawca albo nabywca działa jako przedsiębiorca prowadzący przedsiębiorstwo w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu¹¹, obliczając wysokość jego rocznego obrotu, uwzględnia się przepisy tego załącznika dotyczące kategorii i rodzaju przedsiębiorstwa.

Wielkości wyrażone w euro przelicza się na złote według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku obrotowego poprzedzającego rok obrotowy stosowania praktyki mogącej stanowić przedmiot postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową (art. 7 ust. 7 u.p.n.w.p.k.).

Zgodnie z poczynionymi ustaleniami, OSM w Kole osiągnęła w 2022 r.¹² obrót wynoszący 1 159 283 786,45 zł, co w przeliczeniu na euro, według średniego kursu ogłoszonego przez NBP w ostatnim dniu roku obrotowego poprzedzającego rok obrotowy stosowania praktyki mogącej stanowić przedmiot postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową (tj. 4,5994¹³), wynosi 252 051 090,67 euro. Powyższe wskazuje, że OSM w Kole jest przedsiębiorcą, którego obrót przekracza równowartość 150 000 000 euro i nie przekracza równowartości w złotych 350 000 000 euro.

Z uwagi na to, że niniejsza decyzja wydawana jest w trybie art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k., w przedmiotowej sprawie wystarczające jest uprawdopodobnienie występowania przewagi kontraktowej Spółdzielni wobec jej dostawców. OSM w Kole zalicza się do grupy nabywców, których roczny obrót przekracza 150 000 000 euro. Wobec tego, zgodnie z przywołanym domniemaniem, do stwierdzenia wystąpienia znacznej dysproporcji w potencjale

¹¹ Dz.Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1 ze zm.

¹² Ostatnie dostępne dane dotyczące obrotu OSM w Kole dotyczą roku 2022 r.

¹³ <https://nbp.pl/archiwum-kursow/tabela-nr-254-a-nbp-2021-z-dnia-2021-12-31/> - dostęp w dniu 24 czerwca 2024 r.

ekonomicznym wystarczające jest, by obrót dostawcy nie przekroczył tego progu. Dostawcy Spółdzielni są natomiast podmiotami prowadzącymi działalność o zdecydowanie mniejszej skali niż OSM w Kole, osiągającymi obroty w wysokości poniżej tego progu.

W ocenie Prezesa UOKiK, na istnienie znaczącej dysproporcji w potencjale ekonomicznym Spółdzielni oraz jej dostawców wskazują takie okoliczności jak: różnice w skali prowadzonych działalności, w szczególności wynikające z faktu współpracy Spółdzielni z ponad [xxxxx] dostawcami mleka, specyfika polskiego rynku produkcji mleka, charakteryzującego się koncentracją produkcji w gospodarstwach indywidualnych (95% krajowego pogłowia krów mlecznych), dysponujących w znacznej części niewielkimi stadami krów (poniżej 20 sztuk), jak również charakter współpracy stron (oparcie jej na długoletnich umowach kontraktacji, ograniczających jednoczesną współpracę dostawców z innymi podmiotami). Wskazane okoliczności uprawdopodobniają, że potencjały ekonomiczne dostawców mleka, są znacznie mniejsze od potencjału ekonomicznego OSM w Kole.

Tym samym uprawdopodobnione jest występowanie znaczącej dysproporcji w potencjale ekonomicznym Spółdzielni względem współpracujących z nią dostawców mleka, wobec czego uznać należy, że zgodnie z art. 7 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 2 pkt 1-4 u.p.n.w.p.k., OSM w Kole może posiadać nad nimi przewagę kontraktową.

Przesłanki wydania decyzji zobowiązującej

Zgodnie z art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k., jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 15 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia tego postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 5, a strona postępowania, której jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań w celu zaprzestania naruszeń lub usunięcia ich skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać stronę postępowania do wykonania tych zobowiązań i określić termin ich wykonania. Zgodnie z ust. 2 ww. przepisu, w przypadku gdy strona postępowania zaprzestała naruszania zakazu, o którym mowa w art. 5, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać stronę postępowania do usunięcia skutków naruszenia i określić termin ich usunięcia.

Istota decyzji zobowiązującej polega na zawarciu *quasi*-porozumienia pomiędzy Prezesem Urzędu a przedsiębiorcą¹⁴. W doktrynie podkreśla się, że decyzja zobowiązująca stanowi jeden z najbardziej skutecznych mechanizmów będących w dyspozycji Prezesa Urzędu, których celem jest doprowadzenie działań przedsiębiorców do stanu zgodności z prawem. Przyczyną wysokiej skuteczności procedury zobowiązującej jest przede wszystkim proporcjonalne rozłożenie obciążeń i korzyści po obu stronach tej relacji administracyjno-prawnej. Każda ze stron, tj. Prezes Urzędu, jak i przedsiębiorca wnosi swoisty „wkład”

¹⁴ D. Miąsik [w:] *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*. Red. T. Skoczny, Warszawa 2009 r., s. 1048.

w doprowadzenie do stanu zgodności z prawem, poświęcając z reguły pewne wartości, a w zamian zyskując inne¹⁵.

Analiza art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k. prowadzi do wniosku, że Prezes Urzędu może wydać decyzję zobowiązującą w sytuacji łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- uprawdopodobnienia naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 5 u.p.n.w.p.k. (zakazu praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy);
- zobowiązania się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków;
- uznania przez Prezesa Urzędu za celowe nałożenia obowiązku wykonania przedłożonego przez przedsiębiorcę zobowiązania.

Z uwagi na wniosek Spółdzielni o wydanie decyzji zobowiązującej, niezbędne jest rozważenie, czy w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki wskazane w ww. przepisie.

Uprawdopodobnienie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej przez OSM w Kole

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga, czy na obecnym etapie postępowania uprawdopodobnione zostało stosowanie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, a więc działań, które są sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagrażają istotnemu interesowi drugiej strony lub naruszają taki interes (art. 6 u.p.n.w.p.k.).

Pojęcie dobrych obyczajów jest klauzulą generalną, nieposiadającą definicji normatywnej. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, klauzule generalne to przepisy prawne, w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo¹⁶. Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny¹⁷. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

Na gruncie u.p.n.w.p.k. pojęcie dobrego obyczaju nie zostało przez ustawodawcę zdefiniowane, w związku z czym określenie, czy badana praktyka nosi znamiona nieuczciwości wymaga ustalenia dobrego obyczaju w każdej konkretnej sprawie¹⁸. Ustawa o przewadze kontraktowej, podobnie jak ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, przyjmuje kryterium ekonomiczno-funkcjonalne "dobrych obyczajów". Oznacza to, że rozstrzygając spór na tym tle należy uwzględniać wszystkie okoliczności faktyczne

¹⁵ J. Sroczyński, *Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów: decyzja zobowiązująca (uwagi praktyczne oraz de lege ferenda)*. „internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny“, nr 1, 2012, s. 99.

¹⁶ A. Wolter, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83.

¹⁷ Np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 1991 r., sygn. akt I ACr 411/91, „Wokanda” 1992/4; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2003 r., sygn. akt II CKN 1097/00, Lex nr 78878; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r., sygn. akt I CKN 473/01, Lex nr 80257; J. Szwaja [w:] „Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - Komentarz”, Warszawa 2000, str. 122-133; R. Stefanicki, *Dobre obyczaje w prawie polskim*, „Przegląd Prawa Handlowego” nr 5, 2002, *passim*.

¹⁸ A. Piszcz [w:] *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnym i spożywczymi. Komentarz*. Red. M. Namysłowska, A. Piszcz, Warszawa 2017, Legalis.

konkretnego przypadku, przede wszystkim gospodarcze oraz prawne. Nie bez znaczenia jest ocena, jakie skutki przyniesie w przyszłości potraktowanie pewnego obyczaju, który znalazł odbicie w zachowaniu jednej strony (stron), jako zgodnego z dobrymi obyczajami albo z nimi sprzecznego, co w konsekwencji przyczyni się do jego upowszechnienia, bądź też odwrotnie, do jego zwalczania¹⁹.

Jak podkreśla się w orzecznictwie, dobre obyczaje to normy moralne i obyczajowe w stosunkach gospodarczych (tzw. uczciwość kupiecka), a więc reguły znajdujące się poza ramami systemu prawa. Wyrażają się pozaprawnymi normami postępowania, którymi powinni kierować się przedsiębiorcy. Ich treści nie da się określić wiążąco w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tymi praktykami życia gospodarczego²⁰. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące niewiedzę, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji i wywołania błędnego przekonania dostawcy. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające *in minus* od standardów postępowania²¹.

Drugą z przesłanek pozwalających na ustalenie, że wykorzystywanie przewagi kontraktowej jest nieuczciwe, jest zagrożenie albo naruszenie istotnego interesu drugiej strony. Praktyka może zostać uznana za nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową w przypadku naruszenia istotnego interesu słabszej strony stosunku prawnego, a nawet jego zagrożenia, tj. w przypadku kiedy naruszenie ostatecznie nie musi wystąpić²², przy czym takie zagrożenie musi być realne²³.

Pojęcie istotnego interesu drugiej strony (dostawcy) nie zostało zdefiniowane przez ustawodawcę, jest też pojęciem nieostrym, co skutkuje koniecznością dokonywania jego interpretacji każdorazowo z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy, a także uwzględnienia kontekstu pozaprawnego i uzasadnienia aksjologicznego²⁴. W piśmiennictwie wskazuje się, że interes powinien być wobec tego rozumiany jako interes gospodarczy (ekonomiczny), przy czym naruszenia interesu nie można sprowadzać do sytuacji pozbawiania przedsiębiorcy możliwości dalszego funkcjonowania. Naruszenie interesu dostawcy ma miejsce już wtedy, gdy dochodzi do utrudniania funkcjonowania przedsiębiorcy, ustalania cen na poziomie niższym niż możliwe do osiągnięcia, czy wymuszania szczególnie niekorzystnych warunków²⁵. Co więcej, interes gospodarczy należy rozumieć szeroko, nie tylko jako określony stan (korzystnie ukształtowany dla danego podmiotu), ale również stan, który dopiero w przyszłości może dla niego stanowić źródło rzeczywistych korzyści lub tylko oczekiwanych²⁶.

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK zarzucił OSM w Kole stosowanie trzech praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

¹⁹ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 27 marca 1996, sygn. Akt XVII Amr 5/96, Legalis nr 42608.

²⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 28 czerwca 2007, sygn. akt V ACa 371/07, LEX nr 519282.

²¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACA 771/10, Legalis.

²² Wyrok SA w Poznaniu z dnia 11 października 2005 r., sygn. akt I ACa 230/05, LEX nr 175164.

²³ A. Piszcz, *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnym i spożywczymi. Komentarz*, Red. M. Namysłowska, A. Piszcz, Warszawa 2017, Legalis.

²⁴ R. Stefanicki w: *Prawo konkurencji. Tom 15*. Warszawa 2014, Legalis.

²⁵ A. Piszcz w: *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnym i spożywczymi. Komentarz*. Red. M. Namysłowska, A. Piszcz. Warszawa 2017, Legalis.

²⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 maja 2013 r., VI ACa 1452/12.

wymagają, by dostawca miał możliwość zweryfikowania wyników przeprowadzanych przez drugą stronę badań istotnych parametrów jakościowych dostarczanych produktów rolno-spożywczych, jeżeli wyniki te kształtują sytuację dostawcy, wpływając na uzyskiwaną cenę za produkty lub możliwość rozwiązania umowy przez kontrahenta.

Jak wynika z postanowień umownych zawartych w stosowanym przez OSM w Kole wzorcu wieloletniej umowy kontraktacji, cena dostarczanego mleka zależna jest od wyniku oceny jakościowej produktu (np. zawartości tłuszczu, białka, komórek somatycznych, zafalszowania). Ponadto wynik badań jakościowych mleka może mieć wpływ na wiążący strony stosunek umowny z tego względu, że stosowany przez Spółdzielnię wzorzec umowy kontraktacji uprawnia ją do rozwiązania umowy z dostawcą, jeżeli dostarczone przez niego mleko nie będzie spełniać parametrów określonych w tym postanowieniu. Powyższe wyraźnie wskazuje, że wynik badania jakościowego dostarczanego mleka może mieć istotny wpływ na sytuację dostawcy, w tym jego sytuację finansową.

W kontekście przeprowadzania badań jakościowych mleka wpływających m.in. na jego cenę istotne jest, że badania w tym zakresie przeprowadza wyłącznie Laboratorium Oceny Mleka w Kole sp. z o.o., a więc podmiot zależny od OSM w Kole, ewentualnie niektóre parametry mogą być badane w laboratoriach w oddziałach Spółdzielni. OSM w Kole nie przewiduje możliwości, by badania te wykonywał inny podmiot, nie dopuszcza też możliwości zweryfikowania badań przeprowadzonych przez OSM w Kole lub podmiot od niej zależny. Powyższe prowadzi do stanu, w którym sytuacja dostawcy (w tym wysokość jego wynagrodzenia) zależy może od arbitralnych ustaleń drugiej strony, naraża go także na ryzyko ponoszenia negatywnych konsekwencji błędów podmiotu przeprowadzającego badanie, skutkujących np. obniżeniem należnego dostawcy wynagrodzenia za dostarczone mleko.

Zgodne z dobrymi obyczajami jest, by strona, której wynagrodzenie z tytułu wykonania umowy zależy od oceny jakościowej świadczenia dokonywanej przez jej kontrahenta, miała gwarancję, że ocena ta odbywać się będzie w sposób prawidłowy i obiektywny, w szczególności powinna posiadać uprawnienie do zakwestionowania wyników badań jakościowych, które wiążą się dla niej z negatywnymi skutkami. By takie uprawnienie miało charakter realny, powinno zostać objęte porozumieniem umownym stron, określającym jednoznacznie istotne dla nich warunki przeprowadzania weryfikacji badań jakościowych mleka, w tym ewentualne koszty jego przeprowadzenia oraz zasady uwzględniania wyniku pierwotnego i ponownego badania mleka. Istotnym elementem jest także to, by istniała możliwość przeprowadzenia badania weryfikacyjnego przez podmiot niezależny od Spółdzielni. Jak wynika z analizy postanowień umownych stosowanych przez OSM w Kole, współpracujący z nią dostawcy mleka nie posiadają takich gwarancji. Chociaż Spółdzielnia w toku postępowania twierdziła, iż umożliwia dostawcom ponowne badanie mleka przez Laboratorium Oceny Mleka w Kole sp. z o.o., jeżeli zgłoszą takie żądania, to jednak możliwość zgłoszenia przez dostawcę takiego żądania nie znajduje potwierdzenia w zawieranych umowach lub regulacjach wewnętrznych Spółdzielni. Taka sytuacja skutkuje faktyczną swobodą Spółdzielni co do tego, czy i na jakich zasadach przeprowadzi ponowne badanie mleka. Co nadto istotne, Spółdzielnia przyznała, że nie umożliwia dostawcom zweryfikowania jakości dostarczonego mleka przez podmiot niezależny od OSM w Kole.

Wyżej opisana praktyka Spółdzielni może naruszać istotne interesy dostawców, bowiem umożliwia Spółdzielni arbitralne ustalanie jakości mleka, a tym samym wpływanie na jego cenę uzyskiwaną przez dostawców, jak również obciąża wyłącznie dostawcę ryzykiem ponoszenia negatywnych konsekwencji (np. uzyskania zaniżonej ceny za mleko) błędów w przeprowadzanych badaniach. Udzielone przez Spółdzielnię wyjaśnienia potwierdzają występowanie po stronie dostawców potrzeby weryfikowania (ponawiania) badań jakościowych dostarczanego mleka, skoro w większości przypadków (w 2022 r. było to ok. [xxx]%), gdy taka weryfikacja następowała (mających miejsce w okresie objętym analizą w toku niniejszego postępowania), wynik ponownego badania mleka był korzystniejszy dla dostawcy, przekładając się m.in. na przyznanie mu wyższej ceny za to mleko.

Opisana w pkt I.3. sentencji niniejszej decyzji praktyka, polegająca na stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia zobowiązującego dostawców do zwrotu części ceny za mleko już dostarczone i spełniające wymogi jakościowe w czasie dostawy, wyłącznie z powodu zmiany podmiotu skupującego, może naruszać dobry obyczaj, jakim jest zapewnienie równowagi kontraktowej stron, poprzez umożliwienie Spółdzielni stosowania sankcji wobec dostawców, którzy chcą zakończyć z nią współpracę. Dobre obyczaje wymagają także, by strony wieloletniej umowy miały możliwość swobodnego jej rozwiązania (np. w drodze wypowiedzenia) na warunkach określonych w umowie, co pozostaje w zgodzie z ogólnymi zasadami prawa cywilnego. Za dobry obyczaj należy nadto uznać równe traktowanie podmiotów (w tym w zakresie wynagradzania) dostarczających ten sam produkt, o podobnych parametrach jakościowych, jeżeli nie istnieją obiektywne przesłanki różnicowania ich sytuacji³⁰.

Stosowany przez OSM w Kole wzorzec wieloletniej umowy kontraktacji zawiera postanowienie zobowiązujące dostawcę, który zmieni podmiot skupujący mleko, do zwrotu premii lojalnościowej wypłaconej za okres ostatniego roku, w którym doszło do zmiany tego podmiotu. Jak natomiast wynika z przedłożonych w toku postępowania cenników mleka, premia (dopłata) lojalnościowa stanowi jeden ze stałych składników ceny dostarczanego mleka i wypłacana jest dostawcy bez konieczności spełnienia jakichkolwiek dodatkowych warunków (przysługuje dostawcy z tytułu dostarczania mleka do Spółdzielni). Jak nadto wyjaśniła Spółdzielnia w toku postępowania, obowiązek zwrotu premii lojalnościowej znajduje zastosowanie także, gdy dostawca rozwiązuje umowę kontraktacji zgodnie z postanowieniami tej umowy. Przytoczone aspekty praktyki Spółdzielni prowadzą do wniosku, że przywołane postanowienie umowy kontraktacji umożliwia OSM w Kole w zasadzie dowolne stosowanie sankcji finansowej wobec dostawcy, który rozwiązał z nią umowę kontraktacji, co w oczywisty sposób narusza równowagę kontraktową stron.

Jednocześnie możliwość stosowania wyżej opisanej sankcji może skutkować zniechęcaniem dostawców do rozwiązywania umów kontraktacji i zmian podmiotu skupującego mleko, np. w razie możliwości uzyskania korzystniejszych dla dostawcy cen mleka od innego podmiotu. W związku z długim okresem wypowiedzenia umowy oraz dotkliwością sankcji w postaci obniżenia wynagrodzenia dostawcy za już dostarczone mleko, Spółdzielnia - w oparciu o analizowaną regulację - faktycznie uzależnia ekonomicznie dostawców od współpracy z nią, tym samym zapewniając sobie większą swobodę w zakresie kształtowania

³⁰ Tak w stosunku do różnicowania sytuacji dostawców tylko ze względu na kryterium wypowiedzenia umowy uznał Sad Najwyższy w wyroku z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 597/13, Legalis nr 1067184.

(w tym obniżenia) cen mleka. Dostawca niezadowolony z cen mleka ustalanych przez OSM w Kole może w takiej sytuacji, mając świadomość, że zmiana podmiotu skupującego wiązać się będzie dla niego z istotną sankcją finansową, powstrzymać się od rozwiązania umowy zawartej z OSM w Kole, mimo że formalnie posiada uprawnienie do jej wypowiedzenia.

Pomimo że OSM w Kole twierdziła, iż w badanym w toku postępowania okresie nie podejmowała działań zmierzających do wyegzekwowania zwrotu wypłaconej premii lojalnościowej w drodze postępowania sądowego, to jednak omawiane postanowienie umowne nadal stanowi element umów zawartych z dostawcami, zatem potencjalnie istnieje ryzyko, że Spółdzielnia będzie dochodzić od dostawców roszczeń wynikających z tego postanowienia.

Wyżej opisana praktyka OSM w Kole godzi w istotne interesy dostawców, przede wszystkim w zakresie ich interesu gospodarczego. Jak wskazano powyżej może bowiem prowadzić do obniżenia wynagrodzenia już wypłaconego dostawcy za mleko spełniające umówione wymogi jakościowe lub stwarzać stan zagrożenia, że Spółdzielnia zrealizuje uprawnienie w tym zakresie określone w umowie. Sposób ustalenia wysokości tego rodzaju sankcji finansowej (obejmującej zwrot premii wypłaconej od początku danego roku kalendarzowego) umożliwia obciążanie dostawców obowiązkiem zwrotu znacznych kwot pieniężnych.

Dodatkowo, ryzyko konieczności zwrotu premii lojalnościowej stanowi istotną przeszkodę w swobodnym rozwiązaniu wieloletniej umowy kontraktacji (nawet z zachowaniem warunków umowy) przez dostawców, którzy mogliby od innego podmiotu uzyskać cenę korzystniejszą. Takie uwarunkowania umożliwiają Spółdzielni większą swobodę ustalania cen mleka (co jak już wskazywano OSM w Kole dokonuje jednostronnie) obowiązujących wszystkich dostawców, z którymi współpracuje, kierując się wyłącznie swoim interesem ekonomicznym, ze względu na istotne ograniczenie dostawców w możliwości zakończenia współpracy ze Spółdzielnią, mimo ewentualnego niezadowolenia z wysokości oferowanej ceny mleka. W konsekwencji OSM w Kole może z mniejszą elastycznością reagować na zmiany ceny rynkowej mleka (ma większą swobodę w dostosowaniu oferowanych przez nią cen do sytuacji rynkowej).

Powyższe okoliczności uprawdopodobniają, że praktyki Spółdzielni objęte zakresem niniejszego postępowania są sprzeczne z dobrymi obyczajami, jak również mogą naruszać istotne interesy dostawców. Tym samym zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uprawdopodobnia naruszenie przez OSM w Kole zakazu, o którym mowa w art. 5 w zw. z art. 6 u.p.n.w.p.k.

Zobowiązanie Spółdzielni

Jak już zaznaczono, warunkiem niezbędnym do zastosowania art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k. jest zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane naruszenie art. 5 ww. ustawy, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków.

OSM w Kole złożyła wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej na podstawie art. 32 ust. 1 u.p.n.w.p.k. Treść zobowiązania Spółdzielni została szczegółowo przedstawiona w sentencji niniejszej decyzji.

Zobowiązanie Spółdzielni skupia się na zaniechaniu stosowania praktyk wskazanych w sentencji niniejszej decyzji.

Spółdzielnia zobowiązała się do zmiany treści stosowanego przez nią wzorca wieloletniej umowy kontraktacji, zawieranej z dostawcami mleka. Po pierwsze, zmiany mają obejmować wyraźne określenie w umowie, że dostawcy, którzy nie wyrażą zgody na zmianę cennika skupu mleka, są uprawnieni do złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy z zachowaniem okresu wypowiedzenia. Jednocześnie ma zostać zagwarantowane, że - w okresie od dnia złożenia tego oświadczenia do dnia upływu terminu wypowiedzenia umowy - obowiązywać będą ich dotychczasowe warunki cenowe. Powyższe rozwiązanie faktycznie uzależni dokonywanie zmiany ceny mleka od jej akceptacji przez dostawców.

Po drugie, zmieniona umowa kontraktacji ma zagwarantować dostawcom możliwość weryfikacji wyników badań jakościowych dostarczanego mleka w akredytowanym laboratorium innym niż powiązane kapitałowo z OSM w Kole lub przez nią wskazane. Umożliwi to dostawcy nie zgadzającemu się z oceną jakościową dokonaną przez podmiot wskazany przez Spółdzielnię, zweryfikowanie swoich wątpliwości przez inne laboratorium, niezależne od OSM w Kole.

Ponadto zmieniony wzorzec wieloletniej umowy kontraktacji mleka nie będzie zawierał postanowienia zobowiązującego dostawców mleka do zwrotu na rzecz Spółdzielni premii o charakterze lojalnościowym w przypadku zmiany przez nich podmiotu skupującego mleko.

Zobowiązanie obejmuje także zaproponowanie (w formie pisemnej) przez OSM w Kole dostawcom, którzy według stanu na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji będą stronami wieloletnich umów kontraktacji mleka, zmiany obowiązujących umów na zgodne z nowym wzorcem umowy kontraktacji (tj. uwzględniającym założenia o których mowa powyżej).

Niezależnie od ewentualnej zmiany treści obowiązujących umów kontraktacji (która zależeć będzie od zgody poszczególnych dostawców), Spółdzielnia zobowiązała się do niestosowania wobec dostawców, którzy według stanu na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji będą stronami wieloletnich umów kontraktacji mleka, postanowienia umownego zobowiązującego dostawcę mleka, w przypadku zmiany przez niego podmiotu skupującego mleko, do zwrotu na rzecz OSM w Kole premii o charakterze lojalnościowym. Wskutek powyższego zobowiązania, Spółdzielnia nie będzie mogła korzystać z uprawnienia do wstecznego obniżenia ceny już dostarczonego mleka, tylko z powodu zmiany przez dostawcę podmiotu skupującego.

W ocenie Prezesa UOKiK, treść zobowiązań Spółdzielni jest jednoznaczna i precyzyjna oraz umożliwia skontrolowanie ich wykonania. Przedmiot zobowiązań pozostaje w bezpośrednim związku z zarzucanymi Spółdzielni praktykami. Obejmuje on zobowiązanie Spółdzielni do podjęcia działań zmierzających do zaniechania zarzucanych jej naruszeń ustawy o przewadze kontraktowej. Wskazać należy, że wdrożenie zaproponowanych przez OSM w Kole działań pozwoli osiągnąć podstawowe cele decyzji zobowiązującej, a mianowicie szybkość i efektywność załatwienia sprawy dla dobra interesu publicznego.

Przewidziane w pkt I decyzji terminy wykonania poszczególnych zobowiązań są adekwatne i wystarczające do podjęcia przez Spółdzielnię działań zmierzających do zaniechania praktyk stanowiących przedmiot postępowania.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji decyzji.

Informacja o stopniu realizacji zobowiązania

Stosownie do art. 32 ust. 3 u.p.n.w.p.k. elementem obligatoryjnym decyzji zobowiązującej jest nałożenie przez Prezesa Urzędu na stronę postępowania obowiązku składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązania. Tym samym w pkt II sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółdzielnię obowiązek przedstawienia informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań.

W ocenie Prezesa Urzędu, przedstawienie dokumentów wymienionych w pkt II.1, II.2 i II.3 sentencji niniejszej decyzji pozwoli na ocenę, czy Spółka faktycznie wykonała przyjęte w decyzji zobowiązania. Jednocześnie Prezes Urzędu uznał, uwzględniając termin wykonania przez Spółkę poszczególnych zobowiązań, że jest ona w stanie:

1) odnośnie zobowiązania określonego w pkt I. lit. A niniejszej decyzji: przedłożyć wzorzec umowy kontraktacji mleka, uwzględniający zmiany określone w niniejszej decyzji

- w terminie 6 tygodni liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji;

2) odnośnie zobowiązań określonych w pkt I. lit. B i lit. C niniejszej decyzji: przedłożyć 10 przykładowych pism skierowanych do dostawców (wraz z załącznikami oraz potwierdzeniami odbioru), potwierdzających zaproponowanie przez OSM w Kole dotychczasowym dostawcom zmiany wieloletniej umowy kontraktacji mleka na zgodną z nowym wzorcem oraz poinformowanie ich o zobowiązaniu się przez Spółdzielnię do niestosowania postanowienia umownego zobowiązującego dostawcę, który zmienił podmiot skupujący, do zwrotu premii o charakterze lojalnościowym

- w terminie 3 miesięcy liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji;

3) odnośnie zobowiązania określonego w pkt I. lit. B niniejszej decyzji: przedłożyć zestawienia dostawców (ze wskazaniem nazwy, formy prawnej oraz nr PESEL lub NIP), którzy na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji, związani byli wieloletnimi umowami kontraktacji mleka, zawartymi z OSM w Kole, obejmującego informacje na temat dostawców, którym OSM w Kole zaproponowała zmianę wieloletniej umowy kontraktacji mleka na zgodną z nowym wzorcem oraz dostawców, z którymi wieloletnia umowa kontraktacji mleka została wskutek wykonania niniejszej decyzji zmieniona, a także przedłożyć 10 przykładowych umów z dostawcami zmienionych na zgodne z nowym wzorem umowy kontraktacji mleka (wieloletnich umów kontraktacji mleka wraz z wszystkimi aneksami)

- w terminie 5 miesięcy liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

W ocenie Prezesa UOKiK, tak określony obowiązek sprawozdawczy zapewni nadzór nad wykonaniem poszczególnych elementów zobowiązania.

Z uwagi na powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

Pouczenie

Na podstawie art. 37 u.p.n.w.p.k. w związku z art. 81 ust. 2, 3, 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2024 r. poz. 594) i art. 479²⁸ § 2

ustawy z dnia 17 listopada 1964 - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1144 ze zm., dalej: ustawa o kosztach sądowych), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł.

Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. W razie złożenia wniosku ustnie do protokołu, oświadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2, może być złożone także do protokołu.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 zdanie 1 Kodeksu postępowania cywilnego, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

*Z up. Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Departamentu Przewagi
Kontraktowej
Paweł Kuźma*

Otrzymuje:

Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Kole
reprezentowana przez:

[xxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxx]

